

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۳
فصل اول: مسئولیت تضامنی	۱۵
مبحث اول: مفهوم مسئولیت تضامنی	۱۷
مبحث دوم: انواع مسئولیت تضامنی	۱۹
گفتار اول: انواع مسئولیت تضامنی به اعتبار رجوع طلبکار.....	۱۹
بند اول- تضامن طولی.....	۱۹
بند دوم- تضامن عرضی	۲۰
گفتار دوم: انواع مسئولیت تضامنی به اعتبار رابطه مسئولین تضامنی با یکدیگر.....	۲۰
بند اول- عدم امکان مراجعه	۲۱
بند دوم- امکان مراجعه برای همه وجوه پرداختی	۲۱
بند سوم- امکان مراجعه نسبت به مازاد بر حصه خود.....	۲۳
مبحث سوم: نوع مسئولیت تضامنی در اسناد تجاری.....	۲۹
گفتار اول: نوع تضامن در رابطه با براتکش و ظهرنویس و براتگیر	۲۹
گفتار دوم: نوع تضامن در رابطه ضامن و مضمون‌عنه.....	۳۲
مبحث چهارم: اصل یا خلاف اصل بودن مسئولیت تضامنی در اسناد تجاری	۴۱
مبحث پنجم: مطلق یا مشروط بودن مسئولیت تضامنی در اسناد تجاری	۴۳
فصل دوم: نمایندگی در صدور اسناد تجاری	۴۷
مبحث اول: جواز و اعتبار نمایندگی در صدور.....	۴۹
مبحث دوم: مفهوم نمایندگی در صدور.....	۵۱
مبحث سوم: آثار نمایندگی در صدور اسناد تجاری	۵۳
گفتار اول: آثار نمایندگی در صدور چک.....	۵۳
بند اول- آثار نمایندگی در صدور چک در قانون تجارت.....	۵۳
بند دوم- آثار نمایندگی در صدور چک در قانون صدور چک.....	۵۴
۱- مسئولیت تضامنی صادرکننده و صاحب حساب.....	۵۵
الف) طولی یا عرضی بودن مسئولیت تضامنی صادرکننده و صاحب	
حساب.....	۵۷

۶ □ مباحثی تحلیلی از حقوق اسناد تجاری

- ب) قاعده یا خلاف قاعده بودن مسئولیت تضامنی ۵۷
- ج) آمره یا تکمیلی بودن مسئولیت تضامنی نماینده و اصیل ۵۸
- د) شرط عدم مسئولیت صادرکننده (نماینده) ۵۹
- و) واحد یا متعدد بودن نمایندگان در صدور چک ۶۰
- ۲- مسئولیت کیفری صادرکننده ۶۲
- بند سوم- آثار نمایندگی در صدور چک در قانون اصلاح قانون صدور چک
مصوب ۱۳۹۷ ..... ۶۴
- بند چهارم- آثار نمایندگی در صدور چک در لایحه جدید تجارت ۶۵
- بند پنجم- آثار نمایندگی در صدور چک در کنوانسیون ۱۹۳۱ ژنو ۶۵
- بند ششم- ابهامات ماده ۱۹ قانون صدور چک ۶۶
- ۱- تصریح یا عدم تصریح به نمایندگی ۶۶
- ۲- تعدی از حدود اختیارات ۶۸
- ۳- فقدان سمت و نمایندگی ۶۹
- ۴- متعدد بودن نمایندگان ۶۹
- گفتار دوم: آثار نمایندگی در صدور برات و سفته ۷۰
- بند اول- آثار نمایندگی در صورت تصریح به نمایندگی ۷۱
- ۱- تصریح به نمایندگی در خود برات یا سفته ۷۱
- ۲- تصریح به نمایندگی در سند جداگانه ۷۲
- بند دوم- آثار نمایندگی در صورت عدم تصریح به نمایندگی ۷۴
- مبحث چهارم: نمایندگی از اشخاص حقوقی در صدور اسناد تجاری ۷۵
- گفتار اول: تعریف شخص حقوقی ۷۶
- گفتار دوم: اقسام اشخاص حقوقی ۷۷
- بند اول- اشخاص حقوقی حقوق عمومی ۷۷
- بند دوم- اشخاص حقوقی حقوق خصوصی ۷۷
- ۱- شرکت‌های تجاری ۷۸
- ۲- مؤسسات غیرتجاری ۷۹
- گفتار سوم: آثار صدور اسناد تجاری به نمایندگی از اشخاص حقوقی ۷۹
- بند اول- آثار نمایندگی با توجه به انواع اسناد تجاری ۸۰
- بند دوم- آثار نمایندگی با توجه به ماهیت شخص حقوقی ۸۰

فهرست مطالب □ ۷

- مبحث پنجم: آثار صدور اسناد تجاری به نمایندگی از شرکت‌های تجاری ۸۱
- گفتار اول: آثار نمایندگی در صدور اسناد تجاری در شرکت‌های سهامی ۸۱
- بند اول- رعایت حدود اختیارات ۸۱
- بند دوم- عدم رعایت حدود اختیارات ۸۲
- ۱- تعدی مدیرعامل ۸۲
- ۲- تعدی مدیران (هیئت مدیره) ۸۳
- گفتار دوم: نمایندگی در صدور اسناد تجاری در شرکت با مسئولیت محدود ۸۷
- بند اول- صدور اسناد تجاری با رعایت حدود اختیارات ۸۷
- بند دوم- صدور اسناد تجاری بدون رعایت حدود اختیارات ۸۸
- ۱- صدور اسناد تجاری برخلاف محدودیت‌های اساسنامه‌ای ۸۸
- ۲- صدور اسناد تجاری برخلاف محدودیت‌های غیراساسنامه‌ای ۸۹
- گفتار سوم: نمایندگی در صدور اسناد تجاری در سایر شرکت‌های تجاری ۹۲
- مبحث ششم: آثار صدور اسناد تجاری به نمایندگی از مؤسسات غیرتجاری ۹۹
- فصل سوم: اصول حاکم بر اسناد تجاری ۱۰۱**
- مبحث اول: اصل استقلال امضاءها ۱۰۴
- گفتار اول: مفهوم اصل استقلال امضاءها ۱۰۴
- گفتار دوم: جایگاه اصل استقلال امضاءها در نظام حقوقی ایران ۱۰۶
- بند اول- جایگاه اصل در مقررات تجاری ۱۰۶
- بند دوم- اصل استقلال امضاءها از دیدگاه حقوقدانان ۱۰۸
- بند سوم- اصل استقلال امضاءها در رویه قضایی ۱۰۹
- بند چهارم- جایگاه اصل استقلال در کنوانسیون‌های بین‌المللی ۱۱۱
- بند پنجم- جایگاه اصل استقلال امضاءها در لایحه جدید تجارت ۱۱۱
- گفتار سوم: شرایط اعمال اصل استقلال امضاءها ۱۱۲
- بند اول- لزوم تعدد مسئولین ۱۱۲
- بند دوم- داشتن شرایط شکلی ۱۱۵
- مبحث دوم: اصل عدم توجه ایرادات ۱۱۷
- گفتار اول: مفهوم اصل عدم توجه ایرادات ۱۱۷
- گفتار دوم: مبنای اصل عدم توجه ایرادات ۱۱۸
- گفتار سوم: جایگاه اصل عدم توجه ایرادات در نظام حقوقی ایران ۱۲۰

۸ □ مباحثی تحلیلی از حقوق اسناد تجاری

- بند اول- جایگاه اصل در مقررات تجاری..... ۱۲۰
- بند دوم- جایگاه اصل در دکترین..... ۱۲۱
- بند سوم- جایگاه اصل در رویه قضایی..... ۱۲۲
- ۱- عدم پذیرش مطلق اصل عدم توجه ایرادات..... ۱۲۳
- ۲- پذیرش مطلق اصل عدم توجه ایرادات..... ۱۲۶
- ۳- پذیرش مشروط اصل عدم توجه ایرادات..... ۱۲۸
- گفتار چهارم: جایگاه اصل عدم توجه ایرادات در لایحه جدید تجارت..... ۱۳۱
- گفتار پنجم: جایگاه اصل عدم توجه ایرادات در کنوانسیون‌های بین‌المللی..... ۱۳۵
- گفتار ششم: شرایط اعمال اصل عدم توجه ایرادات..... ۱۳۷
- بند اول- کامل بودن سند از نظر شکلی..... ۱۳۷
- بند دوم- غیرمستقیم بودن رابطه دارنده با مسئول..... ۱۳۹
- گفتار هفتم: استثنائات اصل عدم توجه ایرادات..... ۱۴۲
- بند اول- ایرادات و عیوب ماهوی..... ۱۴۳
- ۱- فقدان اهلیت استیفاء..... ۱۴۳
- ۲- فقدان اهلیت تصرف..... ۱۴۵
- ۳- فقدان قصد (جعل امضا)..... ۱۴۵
- ۴- فقدان رضا..... ۱۴۷
- بند دوم- ایراد سوءنیت..... ۱۴۸
- بند سوم- ایرادات مربوط به روابط شخصی..... ۱۵۳
- فصل چهارم: ضمانت در اسناد تجاری..... ۱۵۵**
- مبحث اول: مفهوم ضمانت..... ۱۵۷
- مبحث دوم: انواع ضمانت و آثار آن..... ۱۶۲
- گفتار اول: انواع ضمانت از حیث ماهوی..... ۱۶۲
- بند اول- ضمانت قبولی و ضمانت پرداخت..... ۱۶۲
- بند دوم- ضمانت کلی و ضمانت جزئی..... ۱۶۳
- بند سوم- ضمانت مطلق و ضمانت مشروط..... ۱۶۴
- گفتار دوم: انواع ضمانت از حیث شکلی..... ۱۶۶
- بند اول- ضمانت در سند تجاری..... ۱۶۶
- بند دوم- ضمانت به‌موجب سند جداگانه..... ۱۶۹

فهرست مطالب □ ۹

گفتار سوم: ضمانت بدون درج عبارت	۱۷۱
گفتار چهارم: ضمانت با درج عبارت	۱۷۴
مبحث سوم: انواع ضمانت به اعتبار وضعیت سند تجاری	۱۷۵
گفتار اول: ضمانت از سند کامل	۱۷۵
گفتار دوم: ضمانت از سند ناقص	۱۷۶
مبحث چهارم: انواع ضمانت به اعتبار مضمون‌عنه	۱۷۸
گفتار اول: ضمانت با تعیین مضمون‌عنه	۱۷۸
گفتار دوم: ضمانت بدون تعیین مضمون‌عنه	۱۷۹
گفتار سوم: ضمانت از یکی از مسئولان سند	۱۸۲
گفتار چهارم: ضمانت از ضامن	۱۸۳
گفتار پنجم: ضمانت از دارنده سند	۱۸۴
مبحث پنجم: انواع ضمانت به اعتبار ضامن	۱۸۶
گفتار اول: ضمانت ضامن واحد	۱۸۶
گفتار دوم: ضمانت ضامن‌های متعدد	۱۸۶
گفتار سوم: ضمانت به وسیله شخص ثالث	۱۸۷
گفتار چهارم: ضمانت به وسیله یکی از مسئولان سند تجاری	۱۸۹
مبحث ششم: آثار ضمانت	۱۹۲
گفتار اول: تعهدات ضامن	۱۹۲
گفتار دوم: حقوق ضامن	۱۹۷
بند اول- حقوق ضامن قبل از پرداخت	۱۹۷
۱- حق استناد به ایراد	۱۹۷
۲- درخواست مراجعه به مضمون‌عنه	۱۹۸
۳- حق استناد به أجل	۱۹۹
۴- حق استناد به شرط در دین و ضمانت مشروط	۲۰۰
۵- حق استناد به سقوط دین مضمون‌عنه	۲۰۰
۶- حق الزام به دریافت طلب یا انصراف از ضمان	۲۰۱
بند دوم- حقوق ضامن پس از پرداخت	۲۰۲
۱- حق مراجعه ضامن به مضمون‌عنه	۲۰۲
الف) مبنای حق مراجعه ضامن به مضمون‌عنه	۲۰۲

۱۰ □ مباحثی تحلیلی از حقوق اسناد تجاری

- ۲۰۶..... (ب) شرایط مراجعه ضامن به مضمون‌عنه
- ۲۰۸..... ۲- حق مراجعه ضامن به مسئولین دیگر
- ۲۱۱..... فصل پنجم: جایگاه شروط در اسناد تجاری
- ۲۱۳..... مبحث اول: قانون تجارت و دیگر مقررات
- ۲۱۳..... گفتار اول: ماده ۲۳۳ ق.ت
- ۲۱۴..... گفتار دوم: ماده ۲۷۵ ق.ت
- ۲۱۴..... گفتار سوم: ماده ۲۷۶ ق.ت
- ۲۱۵..... گفتار چهارم: ماده ۲۷۸
- ۲۱۶..... گفتار پنجم: قانون صدور چک
- ۲۱۶..... بند اول- ماده ۳ ق.ص.چ
- ۲۱۹..... بند دوم- ماده ۱۳ قانون صدور چک
- ۲۲۱..... مبحث دوم: لایحه جدید تجارت
- ۲۲۳..... مبحث سوم: دیدگاه حقوقدانان
- ۲۲۵..... مبحث چهارم: بررسی برخی شروط مهم در اسناد تجاری
- ۲۲۶..... گفتار اول: مفهوم شرط عدم مسئولیت و شرط کاهش مسئولیت
- ۲۲۶..... بند اول- تعریف شرط عدم مسئولیت
- ۲۲۶..... بند دوم- تعریف شرط کاهش مسئولیت
- ۲۲۷..... گفتار دوم: انواع شروط کاهش مسئولیت
- ۲۲۸..... گفتار سوم: شرط عدم مسئولیت و شرط کاهش مسئولیت صادرکننده
- ۲۲۸..... بند اول- شرط عدم مسئولیت و کاهش مسئولیت براتکش
- ۲۲۸..... ۱- شرط عدم مسئولیت براتکش
- ۲۳۵..... ۲- شرط کاهش مسئولیت براتکش
- ۲۴۱..... بند دوم- شرط عدم مسئولیت و کاهش مسئولیت متعهد سفته
- ۲۴۲..... بند سوم- شرط عدم مسئولیت و کاهش مسئولیت صادر کننده چک
- ۲۴۴..... گفتار چهارم: شرط عدم مسئولیت یا کاهش مسئولیت ظهرنویس
- ۲۴۵..... بند اول- شرط عدم مسئولیت ظهرنویس
- ۲۵۰..... بند دوم- شرط کاهش مسئولیت ظهرنویس
- ۲۵۰..... ۱- منع از ظهرنویسی مجدد
- ۲۵۴..... ۲- ظهرنویسی جزئی یا مشروط

فهرست مطالب □ ۱۱

۲۵۶.....	۳- تعلیق مسئولیت به انجام شرط معین .....
۲۵۷.....	۴- کاهش مسئولیت به قسمتی از مبلغ سند تجاری .....
۲۵۷.....	گفتار پنجم: شرط عدم مسئولیت و کاهش مسئولیت براتگیر .....
۲۵۹.....	بند اول- قبولی مشروط برات .....
۲۶۱.....	بند دوم- قبول جزئی برات .....
۲۶۲.....	گفتار ششم: شرط عدم مسئولیت و کاهش مسئولیت ضامن .....
۲۶۳.....	گفتار هفتم: قابلیت استناد به شرط عدم مسئولیت یا کاهش مسئولیت .....
۲۶۵.....	فصل ششم: جایگاه امضا در اسناد تجاری و آثار آن .....
۲۶۷.....	مبحث اول: جایگاه امضا در اسناد تجاری .....
۲۶۸.....	گفتار اول: جایگاه امضا در قانون تجارت .....
۲۷۰.....	گفتار دوم: جایگاه امضا در لایحه جدید تجارت .....
۲۷۴.....	مبحث دوم: نقش مهر در کنار امضا و آثار آن .....
۲۸۱.....	منابع و مأخذ .....